

श्री. श्रीराम वेदिरे यांची “मा. मुख्यमंत्री यांचे जलविषयक सल्लागार” या पदावर नियुक्ती करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: संकिर्ण-२०२५/प्र.क्र.२१७/जसंअ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२

दिनांक: १४/०७/२०२५

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्याच्या जलसंपदा व्यवस्थापनासमोरील आव्हाने दिवसेंदिवस वाढत आहेत. पर्जन्यवृष्टीतील अनिश्चितता, भौगोलिक व वातावरणीय विषमता, वाढती लोकसंख्या, शहरीकरण आणि शेतीवरील वाढता दबाव यामुळे राज्यात जलसंपत्तीचे संतुलित नियोजन व प्रभावी व्यवस्थापन करणे आवश्यक बनले आहे.

राज्यात एकाच वेळी काही भागांमध्ये पूरस्थिती तर काही भागांमध्ये तीव्र दुष्काळ दिसून येतो. यावर उपाय म्हणून नदीजोड प्रकल्प ही एक दीर्घकालीन आणि धोरणात्मक दिशा ठरते. जलसंपत्तीचे परस्परपूरक वाटप, सिंचन व पिण्याच्या पाण्याची उपलब्धता, शेतीचा विकास आणि पर्यावरणीय शाश्वतता या बाबी अत्यंत महत्वाच्या आहेत.

राज्य शासनामार्फत जलव्यवस्थापनेकरिता विविध योजना हाती घेतल्या आहेत, तथापि या प्रकल्पांच्या अंमलबजावणीत विभागीय समन्वय आवश्यक आहे, पर्यावरणीय व कायदेशीर बाबींची पूर्तता, तांत्रिक कौशल्याची आवश्यकता, दीर्घकालीन धोरणात्मक आराखड्याची आवश्यकता, केंद्र शासनाशी समन्वय, त्याचप्रमाणे जलसंपत्तीचे परस्परपूरक वाटप, सिंचन व पिण्याच्या पाण्याची उपलब्धता, शेतीचा विकास आणि पर्यावरणीय शाश्वतता ही सर्व आव्हाने लक्षात घेता, या कामासाठी एक तज्ज्ञ सल्लागार नेमणे आवश्यक आहे, जो विविध घटकांशी समन्वय साधून धोरणात्मक, तांत्रिक, प्रशासकीय व सामाजिक दृष्टिकोनातून मार्गदर्शन करू शकेल.

विविध जलव्यवस्थापन योजनांचे स्वरूप तांत्रिकदृष्ट्या गुंतागुंतीचे, बहुआयामी व अनेक शासकीय यंत्रणांमध्ये समन्वय साधणारे आहे. त्यासाठी मुख्यमंत्री कार्यालयात एक स्वतंत्र तज्ज्ञ सल्लागार नेमण्याची आवश्यकता आहे. त्यानुसार शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

१. श्री. श्रीराम वेदिरे यांची मा. मुख्यमंत्री यांना जलक्षेत्रातील धोरणांच्या अनुषंगाने सल्ला देण्यासाठी “मा.मुख्यमंत्री यांचे जलविषयक सल्लागार” हे पद निर्माण करून त्या पदावर नियुक्ती करण्यात येत आहे. श्री. वेदिरे हे मा. मुख्यमंत्री महोदयांना थेट अहवाल सादर करतील.
२. सदर पदाचा दर्जा महाराष्ट्र शासनाच्या राज्यमंत्री या पदाशी समकक्ष राहील.

३. सदर पदास मानधन व राजशिष्टाचार मा. राज्यमंत्री यांना अनुज्ञेय असल्याप्रमाणे राहील.
४. हे पद विद्यमान मुख्यमंत्री महोदयांच्या कार्यकाळापर्यंतच अस्तित्वात राहील.
५. मा. मुख्यमंत्री यांच्याकडून या पदावर स्वतंत्र व्यक्तीची नियुक्ती झाल्यास त्या व्यक्तीस शासन व मा. मुख्यमंत्री यांच्या अनुमतीने या पदाशी संबंधित दर्जा व जबाबदाच्या लागू होतील.
६. “मा. मुख्यमंत्री यांचे जलविषयक सल्लागार” या पदाची कर्तव्ये व जबाबदाच्या पुढीलप्रमाणे असतील.

६.१ धोरणात्मक मार्गदर्शन (Policy Advisory):

- १) राज्याच्या जलविषयक दीर्घकालीन धोरणाचे (Vision 2047) प्रारूप तयार करणे.
- २) राज्याच्या नदीजोड प्रकल्पांसाठी एकात्मिक दीर्घकालीन धोरण तयार करणे.
- ३) जलसंधारण, भुजल, पाणी पुरवठा योजनांचे नियोजन.
- ४) जल व्यवस्थापनाचे विविध कायदे, धोरण, पुनर्वापर धोरण यामधील सुधारणा व अंमलबजावणी.
- ५) जलसिंचन कार्यक्षमता वाढवण्यासाठी सुक्ष्म सिंचनास प्रोत्साहन.
- ६) पाण्याशी संबंधित समित्यांच्या अहवालातील शिफारशींवर मार्गदर्शन

६.२ डेटा आधारित निर्णयप्रक्रिया (DataDriven Governance):

- १) उपग्रह चित्रण, भूगर्भजल डेटाबेस, IoT-आधारित सेंसर्स यांचा वापर करून पाण्याचे व्यवस्थापन.
- २) जलस्रोतांची रिअल टाइम ट्रॅकिंग प्रणालीची निर्मिती.
- ३) मित्रा(MITRA), महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण (MWRRA), महाराष्ट्र रिमोट सेन्सिंग अॅप्लिकेशन सेंटर (MRSAC) यांच्याशी समन्वय साधणे.

६.३ आंतरशासकीय व आंतरराज्यीय समन्वय:

- १) केंद्रीय जल आयोग (CWC), जलशक्ती मंत्रालय, निती (NITI) आयोग, नॅशनल वॉटर मिशन, विविध पाणी तंटा लवाद, इ. अनुषंगाने नियमित समन्वय.
- २) जलसंपदा, मृद व जलसंधारण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता, पर्यावरण, महसूल, कृषी, वन व अन्य संबंधित विभागांशी समन्वय.
- ३) आंतरराज्यीय समन्वय.

६.४ ज्ञान व्यवस्थापन व क्षमता वृद्धी (Knowledge & Capacity Building):

- १) जल क्षेत्रातील तज्ज्ञ, विद्यापीठे, स्वयंसेवी संस्था (NGOs), तंत्रज्ञान संस्था यांच्याशी समन्वय.
- २) प्रशिक्षण कार्यशाळा, धोरण कार्यगट, संशोधन अहवाल, इ. साठी मार्गदर्शन.

३) जल व सिंचन व्यवस्थापन लोकसहभाग.

६.५ पर्यावरणीय मार्गदर्शन:

१) पर्यावरण व वन मान्यता, कोस्टल रेग्युलेशन झोन (CRZ) इ. मान्यतेसाठीचे सहाय्य.

“मा. मुख्यमंत्री यांचे जलविषयक सल्लागार” यांच्या नियुक्तीच्या अनुषंगाने येणारे आर्थिक दायित्व कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, मुंबई यांच्या मंजूर अनुदानातुन भागविण्यात यावे.

सदर शासन निर्णय नियोजन विभाग व वित्त विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२५०७१४१८५०९२४१२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सविता बोधेकर)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
३. मा. उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव
४. मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त) यांचे खाजगी सचिव
५. मा. मंत्री, जलसंपदा (गोदावरी, कृष्णा खोरे विकास महामंडळ) यांचे खाजगी सचिव
६. मा. मंत्री, जलसंपदा (विदर्भ, तापी, कोकण खोरे विकास महामंडळ) यांचे खाजगी सचिव
७. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन
८. अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. अपर मुख्य सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. श्री. श्रीराम वेदिरे, जलतज्ज्ञ
१३. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१४. निवड नस्ती (जसंअ)